

sta v nevejski koči prenočila, namenila na Montažo po Findeneggovi poti in računalna na sestop v Zajzero. Do Velike planine (Casera Parte di Mezzo, 1552 m) in naprej pod ostenje Montaža sta hodila po klasični južni poti grofa Brazze, od katere se Findeneggova nad Škrbino Vrh Strmali loči na levo stran. Sprva prekorači travnat hrbet in gruščnat žleb, nato pa prečka strmo Montaževo pobočje ob vznožju stolpa Torre Disteis. Končno sledi vrtoglavo prečenje zahodnega ostenja Montaža nad globoko sotesko Clapadorie po široki, v nadaljevanju pa vse ožji vodoravni polici. Findeneggova pot s police navzgor proti vrhu Montaža ju ni zanimala, saj jo je Tuma opravil pred sedmimi tedni ob svojem vzponu po zahodni strani iz doline Dunje. Odločila sta se za nadaljevanje po Veliki polici in čez Pleče na sever v Krnico, se pravi po današnji »Via Amalia« (Pot italijanskih lovcev³⁰) navzdol. Še danes je ob pomoči tehničnih varoval sestop po tej smeri ponekod precej neroden. Takrat pa jima je plezanje s Plečeta navzdol čez Plati dodatno otežilo svež sneg, pomešan s sodro, tam, kjer se je že stalil, pa mokra skala. Dr. Tuma je imel torej dovolj razlogov, da se je v svojem članku o težavah na široko razpisal. Izkušnemu Pesamosci je ob neki gredi celo spodrsnilo, vendar se je vse skupaj srečno končalo. Cepin, ki se jima je ob tem izmaknil, sta našla kasneje sto metrov nižje na produ Krnice. Tako sta ob pol štirih popoldne srečno prikorakala v Zajzero.

Dr. Tuma je bil človek, ki je hotel vsako stvar dognati do

konca. Poliški Špiki s pravo zmešnjavo in velikokrat tudi napačno rabo imen slovenskega, furlanskega in nemškega izvora so mu zato predstavljali še poseben izziv. Da bi lažje določil posamezne vrhove, škrbine in grape, je že opisanim turam dodal še prečenje celotnega grebena od Škrbine nad Cijanerico do Škrbine v Krnji Dol (Forca de la Val, 2352 m). Opravil ga je v družbi z Osvaldom Pesamosco 19. septembra 1908, se pravi dan pred opisanim vzponom po Findeneggovi poti, in s spustom skozi Krnico v Zajzero. Na tej poti si je dobesedno dal duška, kar kaže tudi njegova razprava. V njej opozarja na cel kup napak v takratnih specialkah tako glede poimenovanja kot tudi glede posameznih kot, ki jih je kontroliral z višinomerm.

V sklop Tumovega preučevanja Poliških Špikov z okolico velja šteti tudi njegovo turo iz Kluž (Chiusaforte) preko Saletta na vrh Strme peči³¹ (Monte Cimone, 2379 m) s sestopom preko planine Pecol na Nevejo. Opravil jo je 17. septembra 1908 s **Francem Marco** iz vasi Raccolana, ki je tedaj veljal za najboljšega poznavalca Kaninske in Poliške skupine na italijanski strani. Kljub starosti se je zdel Tumi primeren, saj je bolj kot vodnika rabil dobrega poznavalca imen. Z vrha Strme peči se je neugnani raziskovalec »nekoristnega sveta« že oziral preko doline Rekanice tja proti pogorju Kanina, za katerim je slutiti bližnjo Rezijo. Obe ti območji sta bili tudi predmet preučevanja dr. Henrika Tume. To pa je že novo delo, kateremu se je prav tako temeljito posvetil. Tudi o tem bomo spregovorili, morda v kateri izmed prihodnjih števil našega glasila.

³⁰ Osvaldov oče je trideset let poprej med iskanjem obstreljene divje koze opravil spust po vrvi preko skalnega skoka pod Platni v Krnico in rešil svoj plen. Starejši domačini so mu po prihodu domov povedali, da so tam čez prišli že italijanski lovci brez vrvi in se ponovno vrnili. Ta podatek je sluzil dr. Kugyju in prof. **Gstinerju**, ki sta leta 1896 kot prva »turista« šla tam čez, eden navzdol, drugi navzgor.

³¹ O tem piše v članku Strma Peč (Monte Cimone, 2380 m) v PV 1909, str. 7–9 in 25–27.

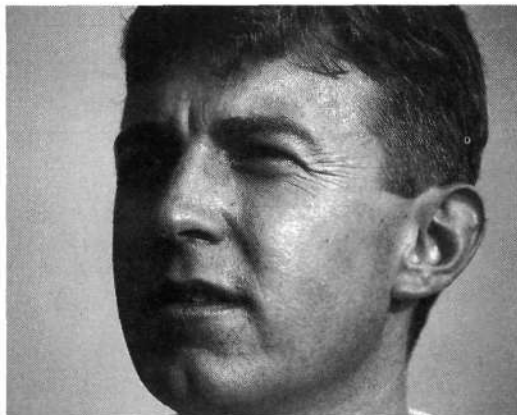
TOMAŽ HUMAR NAMERAVA PREPLEZATI ŠTIRI KILOMETRE VISOKO JUŽNO STENO DAULAGIRIJA

SAM V GIGANTSKI STENI

MARJAN RAZTRESEN

Tomaž Humar, 30-letni vrhunski alpinist iz Kamnika, se bo 13. septembra vnovič odpravil v Himalajo, da bi tam po sredini preplezal gigantsko štiri kilometre visoko južno steno osemtisočaka Daulagirija, »alpinistični cilj za tretje tisočletje«, kot je ta drzni plezalski podvig imenoval prvi osvajalec vseh 14 osemtisočakov, kolikor jih je na svetu, Južnotirolec **Reinhold Messner**. Slovenski alpinist namerava steno preplezati popolnoma sam, ker je to po njegovem prepričanju edina možnost, da načrt uspe; tam se namreč neprestano podirajo ogromni seraki, ki se jim lahko izogne le en sam hiter plezalec, saj je že naveza dveh prepočasna.

»Pravzaprav so bile vse moje dosedanje največje odprave priprava na to plezanje,« nam je dejal svetlolasi alpinist, ki je še tik pred odhodom iskal sponzorje, da bi denarno pokril ta logistično izjemno zahteven projekt. Te priprave pa so trajale od leta 1994, ko je skupaj z

Tomaž Humar, mož, ki se bo kot prvi na svetu spoprijel z osrednjim delom južne stene Daulagirija.

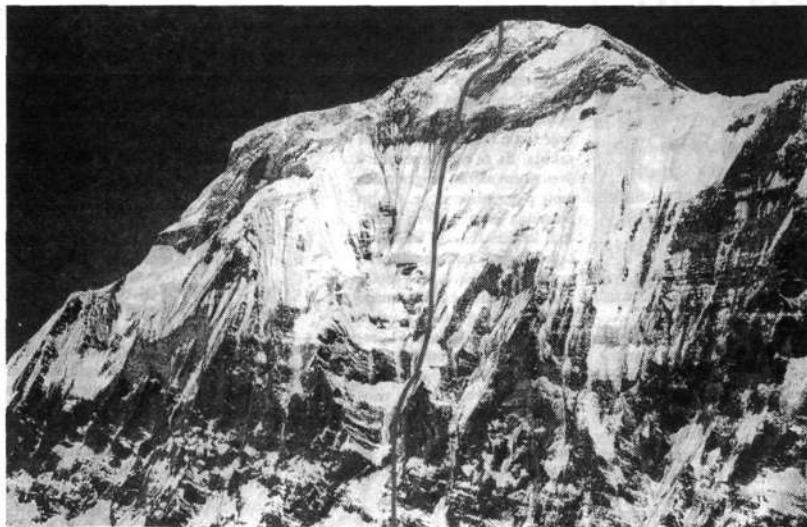
Sam na gori, sam v steni, iz katere ga v primeru nesreče ne bo mogoč nihče reševati.

legendarnim **Stanetom Belakom-Šraufom** po prvenstveni smeri priplezal na vrh skoraj 7000 metrov visokega himalajskega Ganeša. Leto dni pozneje je Humar po treh dneh bivakiranja v »območju smrti« na nadmorski višini nad 7500 metrov sam priplezal na vrh Anapurne (8091 m), še leto pozneje je s pokojnim **Vanjom Furlanom** na alpski način preplezal severo-zahodno steno 6828 metrov visokega himalajskega lepotca Ama Dablam, za kar sta plezalca prejela svetovno

najprestižnejšo alpinistično priznanje »zlati cepin«, jeseni istega leta je sam preplezal 2500 metrov visoko severozahodno steno deviške himalajske gore Bobaye (6808 m), leta 1997 je nekoliko za **Janezom Jegličem** po deviški zahodni steni priplezal na vrh himalajskega Nuptseja (7742 m), tam našel samo Jegličevo radijsko postajo, ker je nesrečnega plezalca orkanski veter odpihnil z gore, ter se sam vrnil v bazni tabor, lanskega oktobra pa je sam preplezal najtežjo tehnično smer na svetu v steni ameriškega El Capitana.

Vsa ta leta pa je – enako kot je bil njegov alpinistični vzornik Šrauf – zasvojen z osemtisočakom Daulagirijem, v katerega južni steni sta doslej z delnim uspehom plezali le dve odpravi, poljska, ki je bila v levem delu kar 45 dni in je prišla do višine 7600 metrov, in slovenska (Stane Belak, **Cene Berčič**, **Emil Tratnik**), ki je bila v desnem delu 15 dni in je doslej priplezala najvišje, približno 7800 metrov visoko.

Tomaž Humar bo z majhno ekipo, v kateri bodo tudi zdravnik, snemalec in fotograf, iz Katmanduja odšel na kratko aklimatizacijo v gore nad Pokaro, od tod odletel v 4800 metrov visok bazni tabor pod severno steno Daulagirija, da se bo v tej steni aklimatiziral do nadmorske višine 7500 metrov, od tod s helikopterjem, ker je to edina možnost, odletel pod južno steno gore in tam na nadmorski višini 3800 metrov začel svoje zgodovinsko plezanje. »Podvig je nadvse tvegan,« nam je dejal Tomaž Humar, »kajti ko bom v steni, vrnitev po isti smeri ne bo možna.« Prvi del stene, do višine 7300 metrov, bo v lunini svečavi plezal tri noči, ker podnevi tod drviijo smrtonosni plazovi ledu in kamenja, četrti dan bo spremenil bioritem in poskusil preplezati kakšnih 400 višinskih metrov navpičnih in celo previsnih skal, kar je najtežavnejši del stene, peti dan bo preplezal še dobrih 500 višinskih metrov vršnega dela stene, stal popoldne na vrhu gore, 8167 metrov visoko, in po severozahodnem grebenu takoj sestopil čim nižje, da bo prišel iz »cone smrti«, naslednji, šesti dan, pa ga

Mogočna štirikilometrski južna stena Daulagirija z vrisano smerjo, po kateri namerava Tomaž Humar priplezati na vrh gore.

Cene Berčič

bodo nekje na severovzhodnem grebenu čakali tovariši, s katerimi se bo vrnil pod severno steno gore ter od tod v Katmandu in domov.

To je idealen scenarij, ki pa ga lahko bistveno spremeni kakršnokoli poslabšanje vremena ali plezalčeva poškodba. »Sam seveda računam, da se bo vse izteklo

po predvidevanjih, sicer se podviga ne bi lotil,« pravi Tomaž Humar, ki bo imel v steni v nahrbtniku do 30 kilogramov opreme in za 15 dni hrane – vse, kar bo potreboval za preživetje v neusmiljeno kruti steni, v kateri štiri kilometre skalnate in ledene navpičnice doslej še ni nihče preplezal.

PRAZNOVANJA OB 100-LETNICI KRANJSKEGA PLANINSTVA

NASLEDNIKI ŠESTE PODRUŽNICE SPD

FRANC EKAR

Uradno najavo, da v Kranju letos praznujemo stoletnico, odkar je bila 12. julija 1899 ustanovljena Kranjska podružnica SPD v Kranju, je bila 1. avgusta 1998 na Ledinah. Pričetek praznovanja je bil na novega leta dan, 1. 1. 1999, na Kališču, kjer so na planinski dom pritrčili jubilejno sporočilo. Kljub snežnemu metežu in slabemu vremenu je bilo prisotnih preko sto planincev, domačinov, markacistov, vodnikov, gorskih reševalcev, večernega vzpona na Storžič, kjer naj bi bilo kresovanje in ognjemet, pa zaradi megle in slabe vidljivosti ni bilo.

V januarju smo v počastitev jubileja v hotelu na Šmarjetni gori pripravili fotografsko razstavo **Cirila Velkovrha** o slovenski planinski poti; otvoritev razstave so popestrili simfoniki RTV Slovenija. Slovesnosti so bile nadalje ob 20-letnici prvega pristopa Slovencev na vrh Everesta z razstavo **Staneta Klemenca** o Everestu in s simpozijem o alpinističnem ekspedicionizmu ter z odličnimi in kakovostno izbranimi arhivskimi gradivi o prvi slovenski odpravi na Everest leta 1997. Predavanja in predstavitve še živčih članov odprave na Everest se je udeležilo preko 600 ljubiteljev gorá in Himalaje.

Za jubilej ob stoletnici kranjskega planinstva je dala tudi Pošta Slovenije posebno priznanje, saj bo izdala planinsko jubilejno znamko z motivom Storžiča s planiko, kajti prav Storžič je bil in je še paradiž planik in druge alpske flore.

Dne 5. junija smo v veliki dvorani Gorenjskega sejma v Kranju pripravili posebno planinsko družabno prireditev z razvitjem novega prapora, podelitvijo posebnih priznanj PD, PZS in občinam. Nagovore in govore so imeli župan Mestne občine Kranj **Mohor Bogataj**, osrednji govor predsednik PZS **Andrej Brvar**, pozdravni govor pa **Franc Ekar**. Organizatorji so pripravili tudi odlično etnografsko zasnovano razstavo »Iz zaprašenih arhivov kranjskega planinstva«.

Planinsko društvo Kranj je ob jubileju prejelo številne čestitke, pozdrave in darila.

PLANINSKA DRUŽABNA PRIREDITEV

Takole je na kranjski slovesnosti prisotne pozdravil predsednik PD Kranj **Franc Ekar**:

»Prisrčen pozdrav vsem ob spoštljivem 100-letnem jubileju in večeru kranjskega slovenskega planinstva! Še posebej pozdravljam med nami drage goste: župana

Planinski dom na Kališču ob jubileju

Mestne občine Kranj **Mohorja Bogataja**, župane občin Jezersko **Milana Kocjana**, Predvor **Mirana Zadnikarja**, Cerklje **Franca Čebulja**, Šenčur **Franca Kerna** in Naklo **Ivana Štularja**. Planinski pozdrav predsedniku Planinske zveze Slovenije **Andreju Brvarju**, članom UO, predsednikoma Gorenjskega in Savinjskega meddruštvenega odbora, članom planinskih društev Gorenjske, članom kranjske podružnice SPD do leta 1941, ustanovnim članom iz leta 1946, članom častnega in organizacijskega odbora za pripravo praznovanje 100-letnice. Poseben pozdrav je namenjen SPD iz zamejstva – s Koroškega in Tržaškega ter prebivalcem krajev pod gorami, pod Storžičem in Grintovcem.

Izteklo se je stoletje, odkar so zavedni Slovenci v Kranju sklenili ustanoviti šesto podružnico Slovenskega planinskega društva. Prehojeno obdobje je pot zavednega slovenstva, sreče in trpljenja, nemira, smrti in ognja, zmag, opojnosti in miru.

Prehrojena pot od Stola, Storžiča, preko Grintovcev do Everesta je pot premagovanja in borbe z naravo, hkrati pa preizkušnja samih sebe. Preplezali smo poti kar najbližje do zvezd in se krepili v stičišču med nebom in zemljo.

Dosegli in doživeli smo srečo na gori, v sijaju in žaru gorskega cvetja, ledu, kristalnemu snegu in snežni opojnosti, ki smo jo delili z mladimi, zreli in ostareli vedno gora in vrhov željnimi. Stoletje kranjskega planinstva je praznik in spomin na vsa obdobja kranjske planinske usvarjalnosti od bisernih začetkov v prejšnjem stoletju do vojnih viher, povojnih obnov, razpotij in vzponov ter planinske sreče.

V samostojni planinski alpski državi Sloveniji naj se na večeru planinstva zahvalim vsem, ki so storili karkoli dobrega za naše planinstvo, hkrati pa se opravičim, če